

תורה שבעל פה

דינים

הוראות

א. משך הבחינה : שעה וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (14x5) — 70 נקודות

פרק שני — (10x3) — 30 נקודות

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן

אישי.

/המשך בעמוד הבא/

השאלות

פרק ראשון (70 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה - 14 נקודות)

1. זהירות בדרכים

א.

(1) "אפילו עבודה זרה, ואין צריך לומר עריות או חילול שבת, אינן כשפיכות דמים"

(רמב"ם)

כתבו שני הבדלים בין שפיכות דמים ובין העברות עבודה זרה, עריות וחילול שבת.

(2) הרמב"ם הוכיח מסיפור אחאב את החומרה הרבה של שפיכות דמים. הסבירו את הוכחת הרמב"ם.

(8 נקודות)

ב. "אין כל היגיון במשפט: 'אתמול נהגתי מהר וכמעט התנגשתי — אבל ברוך ה' לא קרה כלום' "

(הרב אביגדור נבנצל)

הסבירו את הטענה של הרב אביגדור נבנצל.

(6 נקודות)

2. לשון הרע ורכילות

א. רכילות והוצאת שם רע.

(1) הגדירו מהו איסור "רכילות".

(2) מי נקרא "מוציא שם רע"?

(5 נקודות)

ב. בגמרא במסכת ערכין כתוב: "אמר רבי חנינא מה תקנתו של מספר לשון הרע?". מהי תשובת הגמרא?

(4 נקודות)

ג. היתר לספר לשון הרע.

(1) כתבו מקרה אחד שבו מותר לספר לשון הרע.

(2) על איזה איסור מהתורה עלול לעבור מי שלא מספר לשון הרע במקום שצריך לספר?

(5 נקודות)

3. מצוות יישוב ארץ ישראל

א. בעלי התוספות הביאו את דברי רבנו חיים "דעכשו אינו מצווה לדור בארץ ישראל" (תוספות, כתובות, קי,

ע"ב, ד"ה "הוא אומר לעלות").

(1) מהו הנימוק של רבנו חיים לדבריו אלה?

(2) כתבו שני טעמים לדחיית הדברים של רבנו חיים.

(8 נקודות)

ב. הרב אליעזר וולדינברג (שו"ת ציץ אליעזר) כתב בנוגע למצוות העלייה לארץ ישראל:

"עם קום המדינה גדלה חובת העלייה משתי בחינות נוספות".

מה הן שתי הבחינות הנוספות?

(6 נקודות)

4. הלכות כשרות -השגחה

א. ריבוי כשרויות מקומיות.

(1) מהי הבעיה הקיימת בכך שמתן הכשרות מפוזר בין רבנויות מקומיות, ולא מרוכז בידי הרבנות הראשית?

(2) כתבו פתרון אחד שיכול לסייע בצמצום הבעיה שהצגתם בתת-סעיף (1) (7 נקודות)

ב.

(1) הסבירו את הביטוי "עד אחד נאמן באיסורין".

(2) הסבירו את הישום של דין "עד אחד נאמן באיסורין" לגבי מתן כשרות. (7 נקודות)

5. הלכות כשרות – בשר וחלב

א. תנור שהכינו בו מאכלי חלב, אין להשתמש בו להכנת מאכלי בשר.

נמקו הלכה זו, וכתבו כיצד ינהג אדם שבכל זאת רוצה להכין בתנור מאכלי בשר אחרי שהוכנו בו מאכלי חלב. (6 נקודות)

ב. מאכל פרווה (סתמי) התבשל בכלי בן יומו שיש בו שאריות בשר.

(1) הסבירו את המושג "כלי בן יומו".

(2) אדם אכל מאכל פרווה ורוצה לאכול מאכל חלבי. באיזה מצב עליו להמתין את זמן ההמתנה שנדרש לאחר אכילת בשר? (4 נקודות)

ג. אדם אכל ארוחה בשרית ולאחר זמן מה רצה לשתות חלב, אולם אינו זוכר אם עבר זמן ההמתנה לפי מנהגו, כיצד ינהג? נמקו. (4 נקודות)

6. הלכות שבת – בישול

א. הפוסקים נחלקו אם מותר לבשל בשבת מאכל אפוי. כתבו נימוק לכל דעה. (4 נקודות)

ב. כלי ראשון וכלי שני.

(1) כתבו את ההגדרה של "כלי ראשון" ואת ההגדרה של "כלי שני".

(2) יש הבדל הלכתי בין בישול ב"כלי ראשון" ובין בישול ב"כלי שני". מהו הטעם להבדל? (6 נקודות)

ג. כתבו שני טעמים לאיסור להכניס בשבת מאכל לא מבושל ל"כלי שני". (4 נקודות)

7. הלכות בין אדם לחברו

- א. כתבו שני מצבים שבהם אדם פטור ממצוות פריקה וטעינה.
(4 נקודות)
- ב. אדם שנכנס לחנות וטועם ממאכלים שאינו מתכוון לקנות — עובר על שני איסורים.
כתבו את שני האיסורים, והסבירו מדוע במעשה זה הוא עובר על כל אחד מהם.
(7 נקודות)
- ג. הסבירו מדוע אסור לקנות מגנב חפץ שגנב.
(3 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 8-11 (לכל שאלה - 10 נקודות)

8. לשון הרע ורכילות

- א. הסבירו מהו "איסור לשון הרע", ומיהו "בעל לשון הרע".
(4 נקודות)
- ב. (1) במדרש מסופר על רבי ינאי שהתפעל מרוכל שהכריז "מי מבקש סם של חיים?", ולימד את הפסוקים מתהלים (ל"ד, י"ג-י"ד) "מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע".
לפי דברי הרב אשר וייס, כתבו מה גרם להתפעלותו של רבי ינאי.
(2) לפי דברי הרב אשר וייס, יש הנחה רווחת המקשה על אנשים להימנע מלדבר לשון הרע. כתבו מהי ההנחה, וכיצד מעשיו של הרוכל שוללים הנחה זו.
(6 נקודות)

9. הלכות כשרות — בשר

- א. הסבירו שניים מהמושגים הבאים: "אבר מן החי", "בשר חלק (גלאט)" "בהמה טרפה"
(4 נקודות)
- ב. (1) מהי מטרת המליחה?
(2) באיזה חלק של הבשר לא מספיק מליחה וצריך דוקא צליה? ומדוע?
(4 נקודות)

10. הלכות שבת- מבשל

- א. מהי "הגסה", ומדוע אסור מן התורה להגיס תבשיל שלא בושל כל צורכו ומונח על האש בשבת?
(5 נקודות)
- ב. האם מותר במקרים הבאים להניח מים ליד האש על מנת שיתחממו? ומדוע?
(1) מים בחום של 30 מעלות שיתחממו לחום של 40 מעלות.
(2) מים בחום של 72 מעלות שיתחממו לחום של 80 מעלות.
(5 נקודות)

11. הלכות שבת — בורר

- א. במרק יש חתיכות בשר. אדם רוצה לאכול בשבת רק את המרק. באיזה תנאי (מצב) אסור לו להוציא את חתיכות הבשר מן המרק? ובאיזה תנאי (מצב) מותר לו לעשות זאת? נמקו.
(5 נקודות)
- ב. מארחים קנו תערובת של בוטנים ושקדים כדי להגישה בסוף סעודה שתימשך כמה שעות, אולם בשבת נודע להם כי אחד האורחים רגיש לבוטנים. על פי ההלכה, מותר להוציא את השקדים מתוך התערובת לפני הסעודה.
הסבירו את המושג "לאלתר" בהקשר של הלכות בורר, והסבירו כיצד הוא בא לידי ביטוי במקרה המתואר.
(5 נקודות)

בהצלחה!